

ИНВЕСТИЦИОННАТА ПОЛИТИКА – ИНСТРУМЕНТ ЗА КАЧЕСТВЕНО ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ

INVESTMENT POLICY – AN INSTRUMENT FOR SOUND STATE REGULATION SUMMARY

Emilia Palakarcheva, Manager “Bulekoproject 2006” Ltd, Sofia, Bulgaria
buleco.evp@abv.bg

Abstract: *In the present publication titled is concern challenges in front the government from which decision depends future development of our country and the standard of living for us and for the future generations. We will be witness to the end of the industrial era and the birth of the information era. Herein I try to pointed out partially the reasons for the present world crisis and it's reflection on Bulgarian market. The main features in this publication are:*

- *Challenges Facing the Government - the infrastructure is still weak, the education system is in crisis, financial resources are costly, corruption and crisis in the government, private investment development, as well as many other challenges. This poses the question: can we not manage better and consider the impact of management now on the future of Bulgaria?*
- *Governance in time of crisis – following the goal to be more competitive on European and other markets on any price, we takes more risks and that is way we pay high social price. The vying for supremacy between different political forces in Bulgaria results in poor coordination of government administration and this is affecting the development of the whole country. In order for a healthy market economy to exist it is necessary for there to be corresponding policy for investment and for greater encouragement for business. It is difficult to apply international practices directly to create a policy for attraction of investment - we have to take into account the investment climate – investment policy, encouragement of investors, trade policy, competition policy, taxation, corporate management, corporate responsibility and integration of the market, the development of human resources, of infrastructure and financial resources and government administration. Furthermore, the fast information technologies' development and their application in reality find out new opportunities in front of our educational system and of course in front of new challenges.*
- *Opinion for the possible better governance.*

Нашето време ни поставя пред предизвикателства, от решаването на които зависи бъдещето развитие на отделни отрасли, развитието на страната ни и стандарта на живот за нас и за поколения напред. Светът се променя бавно към по-добро, еволюира, еволюират и елитите му – най-развитите страни. Ще бъдем свидетели на излизането ни от Индустриалната ера и навлизането в Информационната. Моментът, в който се намира България сега е междинен период. Подобрени сме много от всички сфери на живот, управление и бизнес, но все още сме нестабилни, криволичещи, подкрепяни от време на време от великите сили, за да растем и порицавани от верме на време, за да се учим да не грешим. И сега ние трябва да сме достойни. Защото имаме защо да уважаваме себе си и защото уважаваме и другите. Време е да извлечем поуки от натрупаните уроци и да помислим за бъдещето.

Р.Кийосаки още в 1998 г. в една от книгите си обяснява защо се наблюдават сегашните процеси на финансова криза: „Към 2010 г. дългът на САЩ рязко ще се увеличи, точно когато започне да излиза в пенсия най-голямата група в историята на Америка. През 2010 г. първите от поколението на бейбибумърите навършват 65 години. Това са около 75 милиона души! ...Прибавете към това засенчването на Америка от Китай, като нация с най-голям БНП и съществуването на ЕС.” [8]

Някои икономисти обясняват сегашната криза със сериозен дисбаланс между Европейския свободен пазар на финансови ресурси и незначителния надзор върху Европейските международни финансови конгломерати, както и с конфликт на интереси на The Internal Market and Services Directorate General [2], имайки предвид тяхната роля като основател на конкурентоспособността на финансовия сектор и ролята им като инициатор на закони. Или с други думи Европейското финансово регулиране и надзор е било зле подготвено да работи творчески и в бързо променящи се финансови индустрии и с финансови продукти, които досега бяха използвани от индустрията да правят огромни печалби и да бъдат конкурентоспособни. Според тях финансовата криза е резултат от това. Световната финансова криза неизбежно се отразява и на българския пазар, но нека да се опитаме да извлечем положителното от тази ситуация. България не е изолиран остров и е съвсем нормално да наблюдаваме същите процеси тук. Финансовата криза ще забави до известна степен икономическия растеж в България. Предвижданият ръст на

БВП за догодина е около 2,5% и това съвсем не е непостижима цел, но не е и висок растеж. Нивата на безработицата се очаква да са 11,5%, инфлационните нива в държавата са над 11% от миналия август до момента, а прогнозата е за запазване на темпа на инфлация и през следващата година. Един от най-важните ефекти за българската икономика ще е забавянето и ограничаването на кредитирането. Темповете, с които растяха кредитните портфейли на банките, бяха изключително високи през последните години. Все повече фирмите кредитоискатели и частни лица по-обстойно проучват възможността за развитие на приходите си и възможностите за погасяване на кредити. Банките от друга страна повишиха лихвените равнища по кредитите и увеличиха изискванията си към кредитополучателите, за разлика от последните две години, през които банките в България се конкурираха и предлагаха все по-атрактивни условия по отпусканите кредити. Повечето големи банки в България са собственост на чужди кредитни институции и неминуемо ще трябва да се съобразят с реалностите на международния пазар.

Управление в криза

В целта да сме по-конкурентоспособни на всяка цена – с малки резерви, поемаме големи рискове и съответно плащаме висока социална цена. В надпревара за надмощие между отделните политически сили в България не се получава добър синхрон в работата на правителствено ниво, а това се отразява на цялото развитие на страната.

Частните инвестиции са доминираща сила, управляваща глобализацията. Те действат като енергиен катализатор за растежа на икономиката и са едни от най-сигурните инструменти за устойчиво развитие. За да се постигне това, обаче, се изисква изпълняването на точната политика на национално и регионално равнище. На първо място – стремежът за привличане на инвестиции в даден сектор трябва да бъде съобразен с големината на пазара, географските дадености на страната, квалификацията на работната сила, покриване на определени стандарти и др. Няма написани правила за развитие, нито за излизане от криза, но някои предложените инструменти биха били от полза, като поставяне на редица условия за привличане на свежи инвестиции за дългосрочен период вкл. и субсидиране на някои от печелившите сектори например. Това означава насърчване на високите стандарти за проследимост, ясни правила на

процедурите, отвореност и корпоративна отговорност. Нужен е обаче по-широк поглед върху материята - ако се използва намаляването на таксите за бизнеса като инструмент, то той би имал по-малко положително влияние, ако това намаляване не се компенсира от други нови такси или фондове, без това да се отнася за образованието. За да се заздравят пазарната икономика е нужна съгласувана политика за инвестиции и за по-добро насърчаване и улесняване на бизнеса. Тя трябва да цели коригиране на неуспелите на пазара и развиване на онзи бизнес, който ще заздравят инвестиционния климат в България.

Изграждайки последователна политика за привличане на инвестиции, трудно се прилагат директно някои международни практики. Трябва да се отчита най-много инвестиционния климат – инвестиционна политика, насърчаване и улесняване на инвестициите, търговска политика, конкурентна политика, данъци, корпоративно управление, корпоративна отговорност и интегрираност на пазара, развитие на човешките ресурси, развитие на инфраструктурата и финансовите ресурси и държавното управление. Всяка от тези политики поражда въпроси относно качеството и съответствието, а също така и устояването на принципите, включени в международните споразумения. Например, въпросът за инвестиционната политика, отнасяща се до по-широки ползи на националните и чуждите инвеститори са сходни на регулатори като проследимост, защита на правата на собственост и справедливото отношение към всички инвеститори. Нещо повече, държавната политика за инвестициите трябва да отчита и интересите на обществото, в което инвеститорите оперират. На езика на конкурентната политика това означава, че се тества дали се използват принципите на равнопоставеност, при реализиране на подкрепата за по-широка инвестиционна политика. Трябва също така да се отчетат режимите в отделните страни – участници в инвестиционния процес. Преди всичко трябва да използваме „живи“ инструменти, които да включват всички условия и опит от практиката на други страни. Рамковата политика на държавата за инвестициите е иновативен отговор на политиката, която е предизвикана от глобализацията. Ако държавата я използва да оцени различните ситуации и да формулира и най-важното да приложи адекватна политика в отговор, тогава би се развил пълния потенциал от инвестиции в желаното направление.

От друга страна кредитополучателите са в очакване на по-добри времена и не заемат средства както преди. Банките в Европейския съюз също ограничават максимално кредитирането.

Кризата няма да има сериозно отражение върху притока на инвестиции в България__Соня Каникова, кореспондент на р.Дойче веле от Вашингтон съобщи, че Блумбург поставя България в най-рисковата група за инвестиции в Източна Европа, което ще се отрази на инвестиционната активност. Дори и да има спад на чужди инвестиции в имотите, както до момента, то той няма да е значителен. Предстои развитието на индустриални паркове, офиси и търговски центрове, алтернативни източници на енергия, както и нови инвестиции и във финансовия сектор. Българската икономика не разчита на ресурс от капиталовите пазари. Отчетният ръст на икономиката от 7,1 на сто показва, че българската икономика е все още независима от световните пазари.

Какви са предизвикателствата пред властта?

Пред управляващите се изправят силни предизвикателства: все още в не добро състояние е инфраструктурата, криза има в образователната система, скъпи са финансовите ресурси, има корупция, криза във властта и можем да изброяваме още много. Възниква въпросът: не можем ли да управляваме по-добре и да си дадем сметка за влиянието, което може да окаже управлението сега върху бъдещето на България?

Сериозна причина за сегашното състояние е неспособността ни да се измъкнем от стереотипите на миналото. Въпреки опитите за промяна, постоянно пропадаме в капаните на старата система. Поради това процесите на преход у нас добиват изкривен характер. Реформите остават половинчати. Често се въвеждат направо западни модели в различни сфери и естествено - те функционират по непредвидим начин.

Бързото развитие на информационните технологии и тяхното приложение разкрива пред образователната система и икономиката много нови възможности, но ги изправя и пред нови предизвикателства. Задачата, да се намали разликата между традицията и модерното, е едно от тези предизвикателства. Образователната система трябва да помогне на младите хора да научат откъде произхождат, за да знаят и да разберат накъде отиват. За България тази задача има особен смисъл. В условията на структурна реформа и търсене на ново място в европейските и световните образователни системи България стои пред отговорни решения. В условията на образователна криза България има шансове за постигане на образователна стабилност и жизнеспособност. Научните изследвания и дейност ще моделират по нов начин българското образование в близките няколко години, които ще бъдат в помощ на бизнеса. Нарастващото използване на информационните технологии ще доведе до трансформации в икономическите и социалните структури, чието създаване вече се наблюдава. Те се отразяват върху развитието на системите за социално осигуряване, както и върху проблематиката на утрешното работно място, на икономическата конкуренция, на новите възможности за подготовка и на бъдещето на новите организационни структури в администрацията, търговията и промишлеността.

Преминаването на промишленото общество към информационно е в разгара на реализацията си и изисква всички участващи в този процес да посветят повече усилия. Проблемите, пред които е изправено човечеството в началото на XXI век, са реални предизвикателства пред образованието, в т.ч. пред образованието на възрастните.

В глобализиращите се икономики, националната политика е ограничена от 2 елемента - *de jure* и *de facto*.

De jure заплахите основно се състоят от двустранни , регионални и многостранни споразумения. Законите заплахи също съществуват в макроикономическата и финансова сфера, чрез някои условия поставени от межд. Финансови институции – напр. условия, включени в изискванията за рестриктивна монетарна и фискална политика и тесни ограничения за публични застрахователни операции, което често има негативно влияние на развитието на страни по време на криза за разлика от развитите индустриални страни, които не изпитват затруднение да вземат безпрецедентни финансови и макроикономически спасителни операции.

De facto заплахите към националната политика са инвестиции са свързани с интеграцията на страната ни към глобалната икономика, в частност финансовата либерализация, която повишава нестабилността и процикличността на финансовата система. По-добрите инструменти и регулации в областта на международните финанси би спомогнало за по-широката нац. политика чрез генериране на по-голяма стабилност в международните монетарни и финансови отношения. По-доброто управление на глобалната икономика изисква по-добро ангажиране на държавата. Това обаче не може да включва двойни стандарти – адекватно политическо пространство е необходимо за всички страни не само за някои от тях. Разбира се трябва да се отчита различното ниво на индустриален капацитет, който е на разположение в съответните страни.

А сега накъде – относно инвестициите? За тях трябва да сме подготвени – т.е. да имаме ясно виждане и стратегия за развитие; правилно оценен потенциал, подготовка на кадри и конкретни мерки за постигане. Не е нещо ново нали? Докато подготвим кадрите за около две години можем правилно да

използваме ресурсите, с които разполагаме в момента. Те не са много, но все пак имаме оперативните програми – а те не се използват пълноценно. Защо? Честото текучество в държавната администрация позволява обучените кадри да напускат и държ. апарат остава неефективен и буксува на едно място вече втора година. От тяхната безотговорност бенефициентите все повече се обезсърчават и част от тях вече не искат да участват в проекти. И кръгът се затваря – неувоени средства, които се разпределят за подпомагане на трети страни в Европейския съюз или стоят като резерв, но не и за България.

Заключение

Изходът – преустройство в образователната система и обучение на кадри до излизане от настоящата криза в перспективни сектори за страната; задържане на наличния капацитет и непрекъснато обучение на държ.служители и бенефициенти за пълно усвояване на средствата по оперативните програми; балансиране на цените за потребителските стоки; насърчаване на инвестиционната активност в България; намаляване на корупцията; довършване на реформата в съдебната система и т.н. Звучи познато нали? А реализацията на всичко това зависи от доброто и качествено управление – надяваме се, че нашите политици не ще проиграт шансовете си – почти всичко е в техни ръце!

Литературни източници:

1. The global financial crisis and banking– Lessons from Emerging Europe - Caijing Conference, December 13, 2008; Erik Berglof, Chief Economist, European Bank of Reconstruction and Development
2. Myriam Vander Stichele, GATS negotiations in financial services: The EU requests and their implications for developing countries
3. Government Intervention Counterproductive: Economic Crisis Calls For New Thinking On Managing Risk, Stimulating Economies, Julian Morris, International Policy Network
4. How Not to Solve a Crisis, Lion Rock Institute and International Policy Network, France
5. A new policy instrument is being developed to support governments' efforts to attract and to reap the benefits of investment. How will it work? - Manfred Schekulin Director, Export and Investment Policy, Austrian Federal Ministry of Economics and Labour, and Chair of the OECD Investment Committee
6. Policy Framework for Investment (PFI)
7. OECD Guidelines for Multinational Enterprises
8. Р.Кийосаки, „Четиристе потока на парите”